

Sopimus

23.11.2009

TEM/2831/02.01.02/2009

KTK/221/00.00-02/2009
KTK/222/00.01-04/2009

Työ- ja elinkeinoministeriön ja Kuluttajatutkimuskeskuksen välinen tulossopimus vuodelle 2010

1. Yleistä

1.1 Toiminta-ajatus, visio ja arvot

Kuluttajatutkimuskeskus tutkii, ennakoi ja tunnistaa kulutusyhteiskunnan, kuluttajakäyttäytymisen ja markkinoiden muutos- ja riskitekijöitä sekä välittää kulutustutkimusta koskevaa tietoa.

Tutkimuskeskus pyrkii toiminnallaan vahvistamaan kuluttajien hyvinvointia edistävää tutkimusperusteista näkökulmaa yhteiskuntapolitiikassa ja markkinoilla. Kuluttajien hyvinvoinnin varmistaminen edellyttää uudistuvaa julkista sektoria, toimivia markkinoita sekä kuluttajakansalaisten kuulemista ja näkemysten välittämistä päätöksentekoon. Hyvinvointi syntyy kaikkien toimijatahojen vuorovaikutuksena, jossa kuluttajien ja kansalaisten tarpeet ja näkemykset, kansalais- ja kuluttajälähtöisyys, ovat vahvasti mukana.

Kuluttajatutkimuskeskuksen voimassa olevan strategian mukaisesti osaaminen kohdentuu ympäristöön ja teknologiaan, palveluihin, talouteen sekä elintarviketalouteen ja ruokakulttuuriin liittyviin ajankohtaisiin kysymyksiin. Näillä teema-alueilla tutkitaan ja ennakoidaan kulutuksen muutoksia, arvioidaan kulutukseen kohdistuvien ohjauskeinojen hyväksyttävyyttä ja toimivuutta, vahvistetaan kestäväen kulutuksen toteutumista sekä osallistutaan käyttäjälähtöisen innovaatiotoiminnan toteutukseen ja kuluttajien voimaannuttamiseen.

Strategisina arvoina toiminnassa ovat asiantuntemus ja osaaminen, yhteistyö organisaation sisällä ja sidosryhmien kanssa, luovuus, vastuullisuus ja riippumattomuus sekä avoin, kannustava ja erilaisuuden hyväksyvä työyhteisö.

1.2 Toiminnan kytkentä hallinnonalan strategiaan tavoitteisiin

Kuluttajapolitiikan keskeisenä ohjeena toimii valtioneuvoston periaatepäätös kuluttajapoliittisesta ohjelmasta vuosille 2008 - 2011. Vuosi 2010 on kuluvan hallituskauden viimeinen vuosi. Kuluttajapolitiikassa valmistaudutaan mahdollisiin uusiin periaatelinjauksiin vuonna 2011. Kuluttajatutkimuskeskus tuottaa vuoden 2010 loppuun mennessä katsauksen valtioneuvoston kuluttajapoliittisen ohjelman toteutumisesta ja kuluttajapolitiikan tilasta vuonna 2010 Suomessa yhdessä Kuluttajaviraston kanssa.

Tutkimuskeskus tukee osaltaan myös työ- ja elinkeinoministeriön konsernistrategian toteuttamista. Strategiasta johdetut tavoitelinjaukset ovat:

13395

- Talouskriisin aikana huolehditaan elinkelpoisten yritysten rahoituksen saatavuudesta hallinnon käytettävissä olevin keinoin.
- Edistetään uutta, kasvavaa ja kansainvälistyvää yritystoimintaa.
- Vahvistetaan innovaatiopolitiikkaa ja luodaan huippuluokan innovaatiokeskittymiä.
- Lisätään työvoiman osaamista ja nopeutetaan työllistymistä työnantajien tarpeisiin.
- Parannetaan tuottavuutta, työelämän laatua ja pidennetään työuria.
- Edistetään uusiutuvan energia käyttöä.

Kaikilla näillä linjauksilla on myös edistettävä kaikkien alueiden kilpailukykyä ja kehitystä.

Kuluttajanäkökulman huomioimista yhteiskuntapolitiikan eri lohkoilla vahvistetaan tiivistämällä yhteistyötä viranomaisten, elinkeinoelämän sekä kuluttaja- ja kansalaisjärjestöjen kesken.

Kuluttajatutkimuskeskuksen toiminta palvelee ministeriön Yritysten toimintaympäristö, markkinoiden sääntely ja työelämä – politiikkalohkon strategiaa, jossa on asetettu seuraavat vaikuttavuustavoitteet:

- Yritykset ja julkinen valta noudattavat toiminnassaan kuluttaja- ja kilpailuoikeuden moderneja periaatteita.
- Kuluttajien asema on turvallinen, ja kuluttajat luottavat markkinoiden toimivuuteen.

Kuluttajatutkimuskeskus osallistuu aktiivisesti sellaisten eri hallinnonalojen ja TEM:n substanssistrategioiden uudistamiseen ja toimeenpanoon, joilla edistetään kuluttajien hyvinvointia. Uuden tiedon tuottaminen kuluttajien taloudesta yhteiskuntamuutoksissa sekä energia- ja ilmastonmuutoskysymyksissä samoin kuin kysyntä- ja käyttäjälähtöisyys innovaatiotoiminnassakin ovat kuluttajatutkimuksen keskeistä ydinosaamista.

Kuluttajatutkimuskeskuksesta on käynnistetty syyskuussa 2009 toiminnallinen arviointi, jonka pohjalta ministeriö ja Kuluttajatutkimuskeskus sopivat tarvittavista kehittämistoimenpiteistä ja niiden seurannasta.

2. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Kuluttajatutkimuskeskus vastaa kuluttajatutkimukseen liittyvän strategisen osaamisen ylläpidosta ja kehittämisestä alan ainoana laaja-alaisena ja monitieteisenä tutkimuslaitoksena maassamme. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa toimialueeltaan hallinnonaloille ja sidosryhmille tietopääomaa, jolla yhteiskuntapolitiikkaa ja yhteiskunnallisia palveluja voidaan kehittää myös kuluttajien näkökulmasta.

Tutkimuskeskuksen toiminnan vaikuttavuuden keskeisiä pilareita ovat tutkimuksen korkea tieteellinen laatu, tutkimuksen ajankohtaisuus ja relevanssi sekä tutkimustiedon aktiivinen siirtäminen ja välittäminen sidosryhmä- ja toimijaverkostoon. Tutkimuskeskus osallistuu sektoritutkimuksen ja muun tiede- ja innovaatiotoiminnan vaikuttavuuteen liittyvään kehittämistyöhön mm. Suomen Akatemian sekä sektoritutkimuksen neuvottelukunnan alaisuudessa toimivissa työryhmissä.

Vuonna 2010 jatkuva kansainvälinen tutkimusyhteistyö tukee osaltaan kuluttaja- ja käyttäjälähtöistä päätöksentekoa ja innovaatiotoimintaa EU-tasolla. Vuoden aikana saadaan pilotointiin työkalut hyödyntää kysyntälähtöistä energiansäästöpotentiaalia sekä ennakoita alan pitkän aikavälin tutkimus- ja kehityshaasteita.

Kuluttajatutkimuskeskuksen tuottaman käyttäjälähtöisen tutkimustiedon hyödyntäminen vahvistuu kuluttaja- ja innovaatiopolitiikassa.

3. Toiminnallinen tuloksellisuus

Osana toimintavuonna toteutettavaa kuluttajapolitiittisen ohjelman (2008 - 2011) arviointia arvioidaan myös, missä laajuudessa Kuluttajatutkimuskeskuksen tutkimus ja asiantuntijatoiminta tukee kuluttajapolitiikan suunnittelua ja toteuttamista.

Muut toiminnallisen tuloksellisuuden mittarit ja tavoitteet

	tilinpäätös 2007	tilinpäätös 2008	tulosopimus 2009	talousarvio- ehdotus 2010	tulosopimus 2010
julkaisut (kirjalliset tuotokset), kpl	128	125	100	100	100
tieteelliset kriteerit täyttävien julkaisujen määrä, kpl	17	21	10	15	15
akateemiset luottamustehtävät, lkm	59	50	40	40	40
esitelmät eri foorumeilla, lkm	129	113	100	110	110
tieteelliset esitelmät, lkm	43	47	25	30	30
esiintyminen medioissa	166	239	150	-	150

Käyttäjälähtöinen tutkimus konkretisoituu neljällä teema-alueella toteutettavina hankkeina. Elinympäristö ja teknologia –teema-alueella tutkitaan kestävän kulutusyhteiskunnan rakentumista käyttäjälähtöisen teknologian arvioinnin ja kehittämisen kokemusten kautta samalla arvioiden politiikantekijöiden kykyä suunnitella toimintaympäristöön sopivia ohjauskeinoja. Julkiset ja yksityiset palvelut –teema-alueella tutkitaan julkisten ja yksityisten palvelujen käyttöä ja niiden uusia innovatiivisia tuotantotapoja. Kuluttajien talous –teema-alueella keskitytään markkinoiden toimintaan tutkimalla arvonlisäveron alennuksen siirtymistä kuluttajahintoihin. Jatketaan erityisen ajankohtaiseksi nousutta tutkimusta kuluttajien kokemuksesta perusturvan sisällöstä. Elintarviketalous ja ruokakulttuuri –teema-alueella tutkitaan ruokailutottumusten muuttumista ja laadun kokemuksesta sekä terveellisyysnäkökulmasta.

Asiantuntijatyön kasvavaan kysyntään pyritään vastaamaan. Palvelukykyä pyritään parantamaan pätevöitymällä tutkijoiden asiantuntemusta. Osallistutaan aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun kulutuksen yhteiskunnallisesta merkityksestä sekä käyttäjälähtöisen tutkimustiedon hyödyntämismahdollisuuksista. Sidosryhmien ja tutkimuksen tilaajien yhteistyöverkostoa vahvistetaan hankkeissa siten, että niille asetetaan asiantuntijoista, rahoittajista sekä tiedon käyttäjistä ja hyödyntäjistä koostuvat johto- ja ohjausryhmät. Valtaosa hankkeista tullaan toteuttamaan monitieteisissä tutkimuskonsortioissa. Edelleen jatketaan vuonna 2009 käynnistyneitä kehitysareenoita, Ilmastoareena sekä Kuluttajakuvat ja kuluttajapolitiikan tietotarpeet –areena. Tutkimustiedon välittäminen perustuu aktiiviseen, monikanavaiseen toimintaan.

Toiminnan tehokkuutta ylläpidetään kaikissa toimintaryhmissä keskittyen aiempien vuosien kehittämishankkeiden tulosten käyttöönottoon sekä hyvien käytäntöjen luomiseen. Uusia mittavia kehittämishankkeita ei käynnistetä.

4. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkisten voimavarojen kehittämisen painopisteet:

- tutkimusosaamisen ylläpito ja vahvistaminen
- osaamiskapeikkojen tunnistaminen ja niiden panostus koulutuksella ja rekrytoinneissa
- henkilöstön hyvinvoinnin ja jaksamisen tukeminen keinoina työnohjaus, joustavat työaikaratkaisut sekä yhteisöllisyyden vahvistaminen

Henkisten voimavarojen hallinnan mittarit ja tavoitteet

	tilinpäätös 2007	tilinpäätös 2008	tulosopimus 2009	talousarvio- ehdotus 2010	tulosopi- mus 2010
vähintään ylemmän korkea- koulututkinnon suorittaneiden osuus henkilöstöstä, %	71,8	73,2	70	ei asetettu	73
koulutuspäivät kpl/htv	4,6	3,6	4,5	4,5	4,5
lyhytaikaiset (1-3 pv) sairas- poissaolot	49	59	<51	<51	<51
työtyytyväisyys kokonaisuutena (1-5)	3,5	3,27	3,6	3,6	3,6
lähtövaihtuvuus, %	5,1	2,4	2,4	2,4	2,4
työpaikan houkuttelevuus, työ- hakemukset/avoin työpaikka, kpl	ei hakuja	8	> 12	>12	> 12

Henkilöstöön liittyvinä riskeinä tunnistetaan

- tutkimusryhmien pienestä koosta johtuva haavoittuvuus
- tuottavuusvaatimusten ja ulkopuolisen rahoituksen hankinnan haasteet ja henkilöstön jaksaminen
- erikoistuneiden avaintutkijoiden siirtyminen muihin organisaatioihin
- pienelle tilivirastolle raskaaksi kasvaneet hallintotehtävät
- laitoksen asemaan liittyvä jatkuva epävarmuus.

Arvio toimintavuoden henkilötyövuosiksi on 38 htv.

Tuottavuusohjelman (2005 – 2015) edellyttämät vähennykset (3 + 2 htv vuoden 2005 htv:stä 40) toteutetaan vuosina 2010-2011. Vähennykset toteutetaan ottaen huomioon valtioneuvoston periaatepäätös (26.3.2009) koskien valtion ulkopuolisella rahoituksella tai sitä tukevalla Tekesin ja Suomen Akatemian rahoituksella rahoitettavien henkilötyövuosien jääminen em. tuottavuusvähennysten ulkopuolelle.

5. Resurssit

Valtion talousarvioehdotuksessa vuodelle 2010 esitetään nettobudjetoiduksi toimintamäärärahasi 2 001 000 euroa. Jos Kuluttajatutkimuskeskus joutuu kattamaan kaikki kustannukset, jotka aiheutuvat Mikkelin palvelukeskukseen siirtymisestä, käydään tulostavoitteita koskevat tarkentavat neuvottelut.

Suurin osa toimintavuoden tuloista, arviolta 950 000, kertyy rahoitusstrategian mukaisesti yhteishankerahoituksena, mikä edellyttää myös toimintamäärärahan käyttöä hankkeiden yleiskustannuksiin ja usein myös osaan hankkeiden välittömistä kustannuksista.

Toiminnan rahoitukseen käytetään siirtomäärärahaa arviolta 250 000 euroa.

Siirtomäärärahaa tarvitaan pitkäkestoisiin tutkimushankkeisiin ja uusien hankehakujen valmisteluun. Edelleen varaudutaan pitkäkestoisiin, sopimussidonnaisiin toimintamenoihin. Esimerkiksi varaukset toimintatilavuokriin ja talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuskuluihin ovat 338 000 euroa.

Talouden hallintaan liittyvät strategiset toiminnot:

- yhteistyön tiivistäminen edelleen tutkimuslaitoskonsortioihin
- EU-hankehauissa partneriyhteistyöhön panostaminen
- tiukka menokuri, mm. matkustusmenojen sekä monistus- ja painatuspalveluiden osalta

Talouden hallintaan liittyvät mittarit ja tavoitteet

	tilinpäätös 2007	tilinpäätös 2008	tulosopimus 2009	talousarvio- ehdotus 2010	tulosopimus 2010
tulot, % menoista	32	34	27	30	30
maksullisen toiminnan tuotot, euroa	14 239	17 763	15 000	20 000	20 000
yhteisrahoitteisen toimin- nan kustannusvastaa- vuus, %	49	49	50	50	50
tutkimustoiminta % koko- naiskustannuksista	91	90	90	90	90
tietopalvelu % kokonais- kustannuksista	9	10	10	10	10
budjettirahoitteisen tutki- mus- ja asiantuntijatoi- minnan kokonaiskustan- nukset % tutkimuksen kokonaiskustannuksista	34	21	-	-	29

Talouden hallinnan riskeinä tunnistetaan

- yksittäisten projektien etenemisessä ja laskutusaikataulussa mahdollisesti tapahtuvat viiveet
- epäonnistuminen ulkoisen tulo-rahoituksen hankinnassa ja sen vaikutukset henkilöstön työsuhteisiin

6. Muut asiat

Kuluttajatutkimuskeskus varautuu hallinnonalan sähköistämissuunnitelman edellyttämiin toimenpiteisiin.

Kuluttajatutkimuskeskus laatii ajantasaisen, johdon hyväksymän ja henkilöstölle tiedotettavan tietoturvapoliittikan (VM:n VAHTI-ohje 3/2007 Tietoturvallisuudella tuloksia), missä organisaation tietoturvatoiminnan tavoitteet, vastuut ja toimintalinjat on määritetty. Kehittämistoimien tavoitteena tulee olla tietoturvallisuuden hallintajärjestelmän luominen ja käyttöönotto tai nykyisen hallintajärjestelmän edelleen kehittäminen.

Kuluttajatutkimuskeskus kiinnittää vuoden 2010 aikana viestinnässään huomiota hallituksen tasa-arvo-ohjelmaan 2010 – 2011 liittyen sukupuoliroolien ja stereotyyppien käyttöön pyrkien välttämään perinteisiä roolimalleja ylläpitävää viestintää.

7. Raportointi

Kuluttajatutkimuskeskus raportoi tulostavoitteiden toteutumisesta ajalta 1.1.2010 - 30.6.2010 syyskuun 2010 loppuun mennessä. Koko vuoden tulostavoitteiden toteutumisesta raportoidaan 15.3.2011 mennessä.

Helsingissä marraskuun 23 pnä 2009

Työ- ja elinkeinoministeriön
puolesta

Raimo Luoma
Ylijohtaja

Kuluttajatutkimuskeskuksen
puolesta

Visa Heinonen
Johtokunnan puheenjohtaja

Eeva-Liisa Koitta-Sarkanen
Ylitarkastaja

Eila Kilpiö
Johtaja